

Universitätsbibliothek Paderborn

**Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et
Salvatoris Nostri**

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Cap. IX. In bonis utilibus conquirendis conservandísque, maximè
cautionem esse adhibendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

nis ac modestiæ præscripto. Humilis cau-
tio, subjecta & modesta sit fortitudo. Quid
hujus virtutis in Passione Domini tibi ex-
empla commonstrem, cùm ipsa Passio
nihil aliud fuerit, quām summæ demissio-

Phil. 2. nis ostensio? *Humiliavit semetipsum us-*
v. 8. *que ad mortem: quò ad mortem accessit*
propriùs, eò majora edidit humilitatis ex-
empla, quæ nos & contemplari attente
oportet, & solerter imitari.

CAPUT IX.

In bonis utilibus conquirendis
conservandisque, maximè cautionem
esse adhibendam.

Matth. 27. v. 3. **T**unc videns Judas, qui eum tradi-
dit, quòd damnatus esset, pæniten-
tiā ductus retulit triginta argenteos Prin-
cipibus Sacerdotum & Senioribus, dicens:
peccavi tradens sanguinem justum. At illi
dixerunt, quid ad nos, tu videris: & pro-
jectis argenteis in templo, recessit, &c. us-
que ad illud. Emerunt ex illis agrum figu-
li in sepulturam peregrinorum. Ad vitæ
viæque Illuminativæ institutionem nihil
aliud

aliud pertinebat, quām Virtutes primūm
acquirere, deinde earum usum atque ex-
ercitiū, & , ut loquimur, praxim adipisci.
Virtutum quidem contemplationē Hor-
tus Gethsemani nobis dedit: praxim de-
inde didicimus , primūm generatim ,
deinde tribus præceptis , cuivis actioni
congruentibus , designatis. Nihil aliud
superest , nisi ut, quoniam omnis humana
actio bonum aliquod spectat , bonum au-
tem triplex est, Utile , Jucundum , atque
Honestum, quæ sit in singulis ex perfecta
virtute agendi norma, discamus. Videtur
autem maximè in bonis Utilibus Cautio ,
in Jucundis Fortitudo , in Honestis Hu-
militas sedanda ; ut ita omnium actio-
num certas regulas , quibus dirigantur, ha-
beamus. Utilium bonorum quām sit pe- 2. Tim.
riculosa cupiditas , Apostolus docet , qui e- 6. v. 20.
am omnis peccati dixit esse radicem : mul- 2. Tim.
tò autem apertius id Judæ miserrimum o- 3. v. 7.
stendit exemplum. *Qui volunt divites*
fieri , incident in tentationes , & in la-
queum diaboli , idem dixit Apostolus. Ex-
pert' est hoc Judas , qui cupiditate opum ad
tentationem priùs Domini prodendi ad-
ductus est , deinde adactus ad laqueum. Ut
igitur

igitur ea pericula vitemus, cautè cum ea
cupiditate agendum est. Beatores ac tu-
tiores illi sunt, quibus cum hac fera nihil
commercij est, qui paupertate perpetua
eam ab se abegerunt: sed quibus res fa-
miliaris aliqua retinenda est, multoque
magis, quibus provinciæ aut regna sunt
possidenda, ijs grave cum illa ac pericu-
losum negotium est. Nam longè alia con-
suetudo est hujus feræ, ac cæterarum: alia
cibi objectu mansuescunt, atque, ubi ven-
trem expleverint, mitiores fiunt; hæc quo
plus vorat, eò & famelica est magis, & sa-
va; crudelitatem in ea saturitas, non fa-
mes, exactuit. Neminem ex Apostolis ad
prodendum Dominum cupiditas allexit;
nisi Judam, qui tamen unus, cùm loculos
haberet, possitque ex ijs, uti faciebat, fur-
tim multum decerpere, non videbatur eo
parricidio egere ad sedandam cupiditatem;
sed in cæteris, quia nihil possidebant, ni-
hil cupiditas potuit, in Juda, uti jam pri-
dem cœperat, ita eò usque deducta est, quo
potest scelus & nefarius conatus in pessi-
mum facinus crumpere. Tria igitur in
hac cupiditate caveamus: primùm, ne quid
injuste

injustè possideam⁹. Deinde ut, siquid injus-
tè adepti sum⁹, id rite ac bene restituam⁹.
Tertio, ut, quod justè possidem⁹, id piè atq;
utiliter aut retineam⁹, aut in usus opportu-
nos vertamus. Et, quod ad primum atti-
net, coercenda in nobis est plurimum pos-
sideri cupiditas, vel hoc Judæ proditoris
exemplo: violentissima in nobis est Utili-
um bonorum cupiditas, & longè violen-
tior, quam vel honestorum, vel secundo-
rum. Etenim sape, jucunda ne appetam-
mus, honestas obstat, & vicissim, ne ho-
nesta cupiamus, impedimento est, quod
ca non sint, plerumq; jucunda. Utilia vero
cum nulli bono pugnant, & ad utrumque
conducant, ac sape necessaria sint, liberi-
us, ac fortius appetuntur: quodammodo
enim in ipsis omne bonum se repertum
voluntas nostra sibi pollicetur; hinc tota
impetu, ac potere in ea incubit, ac ruit. Ni-
hil dici magis potest eō, quod Apostol⁹ dixit,
avaritiam idolorum servitutem vocans.
quod scilicet aurum idoli instar sit, cui se
totos avari devovent, in quo totam spem
suam collocant, & cui Deum ipsum post-
habere non dubitant. Mirum est, quod

N

dicam,

Colos. 3.
v. 5.

Inda.

v. II.

dicam, tria in Sacris litteris adnotari celeberrima exempla cupidorum, quorum unus Patrem, alter Filium, tertius Spiritum Sanctum conatus est vendere. Primus fuit Balaam, qui, ut in Catholica epistola dicitur, mercede effusus, Deum Patrem ab Hebræis ad Moabitas conabatur avertire. Secundus Judas, qui re ipsa Filium Dei Judæis vendidit. Tertius Simon Magus, qui, Spiritum Sanctum ut vendere posset, emere prius à Petro cupiebat. Hic ergo multò aptius exclamabimus, quam ille olim Poëta: quò non mortalia pectora cogis auri sacra famæ? aut quid erit avaritiæ sacrosanctum, quæ nullam personam omisit augustissimæ Trinitatis, quam non vendere conaretur? Cùm ergo ea sit cupiditatis hujus improbitas & vehementia, sollicitè & cautè agere oportet, qui aliquem ei locum partem in se dare constituerint, ne, si Angulum ei dederint, totam domum subvendicet. Quid aliud historiæ memorant, quam cupidatis ausus, scelera, parricidia. Ut mirum sit, eos, qui hæc legunt, cum horrorem inde ac fugam ejus affectus discere deberent, oppositum discere, & per illud

illud iter ruere, quò vident tam multos ab-
ijsse præcipites. Nos autem hoc unum Ju-
dæ spectemus exemplum, qui pretium re-
demptionis humanæ ausus est vendere, &
ob quem omnia antè dimiserat, illum tri-
ginta argenteis æstimare. Quoniam au-
tem omnes, qui lethale peccatum admit-
tunt, Christum velut hostibus suis tra-
dunt, sollicitè pensandum est, quantum
sit scelus, & quām simile Judæ parricidio,
ob quam tamcunque terræ partem cœli
terræque Regem & Conditorem à se ab-
dicare, & quantum in eo est, qui id facit,
Judæis crucifigendum rursus addicere. Ita
discemus cautè agere in rebus alienis ad nos
pertrahendis. Caveant Principes, qui tan-
tò in his faciliùs, quantò graviùs peccant;
neque enim ipsi tantum Judæ crimen imi-
tantur, quantum Hebræorum Principū,
qui eundem Dominum Pilato tradidere,
veriti, ne, nisi id facerent, venirent Roma-
ni, & locum eorum ac gentem occupa-
rent. Scelesta providentia, & non minùs
verè dixerim, Funesta Prudentia! quæ in
id semper incidit, quod timebat, & nullâ
aliâ viâ citius periculum incurrit, quām

*Jacob. 5.
v. 4.*

cā ipsā, quā id conabatur evadere. Verū ubi seu tuā, seu fortè alienā fraude, res aliena apud te fuerit, tunc tibi summa atque una cura esse debet, ut quām primū & quām integerrimē eam Domino representes. Vulgare dictum est: Res aliena clamat ad dominum; nec tantū ad hominem, qui eam priūs possidebat, sed multo valentiū ad Deum. Ecce, inquit Jacobus, merces operariorum, quæ fraudata eſt à vobis, clamat, & clamore eorum in aures Domini Sabaoth introivit. Non temere positū est: in aures Domini Sabaoth, id est exercitū, quō scias, non defuturos illū satellites, si privatus es; exercitus, si Princeps, quibus & rem, quam occupāsti, domino reddat, & te in jus ad suum tribunū trahat. Denique tantus est rei clamor aliena, ut eum ne Judæ quidem conscienti ferre potuerit; quin statim argenteos male quæsitos referret, &, cūm non recipiētur, in templo prossiceret. Atque is quidem non tam malè partam pecuniam dominis restituit, quām factum infectum reddere voluit, & animō perturbatō, quā tanto se scelere exonerare posset, no-

vidi

vidit. Nam quia scelus suum vendiderat, pecuniam abominabili lucro suam fecerat, quare & agrum, quem ex illa emere Judæ, B. Petrus meritò ait Judæ fuisse, licet is nunquam eum emerit, nunquam eō frui potuerit. *Possedit, inquit, agrum de mercede iniquitatis.* Tam gravis est pecunia malè quæ sita, ut, etiam si ea jam parta sit, & in possessionem veram propriamque transiverit, nemo tamen eam ferre, ne Judas quidem possit. Quis ergo non eos Judâ dicat esse pejores, qui rerum, quærum nunquam nec jure, nec injuriâ, nec virtute, nec scelere domini effecti sunt, occupatam semel possessionem dimittere cunctantur? Ne illi quidem, quibus religio non erat, Christum necare, projectam pecuniam saltem eo nomine, quod certò dominò careret, sibi usurpare voluerunt, et concilio inito dixerunt: *non licet eam mittere in Corbonam, quia pretium sanguinis est.* Non negligenda sententia, et si malos habuerit auctores. Non licet tibi alieno sumptu pium esse, non placent Deo munera, quæ de inopum prædis offeruntur. Quæ pietas esse in eo potest, qui au-

AET. I.
v. 16.

rum, quod Deo offert, pluris quam Deum ipsum facit? nisi enim pluris ficeret, Deo jubente id Domino redderet; nunc autem id retinens Deum ipsum videtur in sua rapinae societatem velle pertrahere. Tertia restat pars longe utilissima, opportunus horum bonorum usus. Ac Judæi quidem pretiō, quō Christi proditio constituit, argum emerunt in sepulturam peregrinorum. Nullius bonæ rei symbolum esse post is ager, qui tam scelestō pretiō à tam scelestis emporibus comparatus, à Domino longe scelestissimo possidetur. Sanè, cum hic Ager sanguinis vocetur, & Sanguis in sacris litteris peccata significet, jure dicemus, hoc agro indicari peccandi opportunitatem, quam sibi homines nefarij opibus comparant. In id enim maximè divitiæ optantur, ut ijs vel delitiæ voluptatum, vel honorum pompæ vaneant. Nam qui veriores videntur esse peregrini, quam cupiditates, quæ à natura hominis & rectæ conditione rationis alienæ, mentem improvisæ adeunt? Ejusmodi peregrinus de via venit ad David, quem ille ut exciperet, ovem unicam pauperi ademit, eam.

cāmque mactavit. O importunos & rejiciendos peregrinos! Cūm ergo ejusmodi cupiditates externis operibus explentur, immoritur cupiditas: ita optimè is ager ad sepulturam peregrinorum dicitur comparatus, quòd opum quærendarum studiū eò maximè tendat, ut per has cupiditates expleantur. Hic autem pecuniaꝝ usus dignus est Judā, dignus Christi occisoribus Judæis. Aliud pia mens, aliud bene institutus animus cogitabit. Quid igitur opibus faciendum est: Unō verbō dicam, quod his fieri vult, qui tibi eas credidit. Initium hoc est & veluti fons, bene rem familiarem & publicam administrandi, minimè se Dominum putare, sed Dei administratorem & œconomum. Illi enim dicimus: Tu solus Dominus: & ipse ait: *Meus est enim orbis terræ & plenitudo eius.* Si te œconomum cogites, & eorum, Psa. 49.
v. 12. quæ habes, redditum esse rationem, minimè timendum est, ne opibus vel ad lasciviam, vel ad jactantiam, vel ad vindictam abutaris. Non cadent fame prope horrea tua pauperes, nec prope instructum vestiarium nudus algebit, non ruent templa, te

200 DE PASSIONE DOMINI.
domum splendidam incolente, nec reipu-
blicæ necessitatibus, te divite immuni,
subveniet inopia sola miserorum; sed quo-
ties horum aliquid agendum erit, æratio
manum injiciens dices, *Dominus his opus
habet.*

CAPUT X.

*In bonis iucundis vel arcendis
vel moderandis fortitudinem ex-
ercendam.*

Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum
& flagellavit. Hoc brevi compen-
dio Joannes, nec brevem, nec levem cru-
ciatum descripsit, quô rotum Domini cor-
pus magna acerbitate laceratum est. Bre-
vitas autem hæc utilitate non vacat, ut in-
de discamus, quicquid hîc pati possu-
mus, breve esse. Momentaneum hoc &
leve, ajebat Paulus, tribulationis nostræ,
quod patimur. Nemo igitur horribili spe-
cie dolorum, ægritudinum, cruciatum,
quibus nos flagellari oportet interdum,
deterreatur, cùm videat, ea tam brevi esse
finienda. Sed Paulus in jis omnibus, quæ
patie-